

Sygn. akt V KK 143/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)

SSN Andrzej Stępka (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Katarzyna Wępa

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 maja 2022 r.

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

sprawy D. J.

skazanego z art. 193 k.k.i inych,

wskutek kasacji Prokuratora Generalnego wniesionej na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt VIII K 1291/20,

**uchyla rozstrzygnięcie z pkt I zaskarżonego wyroku i sprawę w
tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w E. do
ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 2 marca 2021 r., sygn. akt VIII K 1291/20, Sąd Rejonowy w Elblągu uznał D. J. za winnego popełnienia 2 przestępstw:

- z art. 193 k.k. polegającego na tym, iż w dniu 4 sierpnia 2019 r. w E., wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, naruszył mir domowy na szkodę E. i M. M.

w ten sposób, że wybijając szybę w oknie o wartości 700 zł na szkodę tych pokrzywdzonych, bez zgody i wiedzy właścicieli wdarł się do ich domu - i za to skazał go na karę 1 miesiąca pozbawienia wolności (pkt I wyroku);

- z art. 190 § 1 k.k. polegającego na tym, że w dniu 15 listopada 2019 r. w E. w sklepie „B.” groził pozbawieniem życia i uszkodzeniem ciała oraz zgwałceniem A. O. i E. D., przy czym groźba ta wzbudziła u pokrzywdzonych uzasadnioną obawę, iż zostanie spełniona - i za to skazał go na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt II);

- na mocy art. 85 § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k. Sąd połączył jednostkowe kary pozbawienia wolności (w wyroku błędnie wskazano „ograniczenia wolności”), a w ich miejsce wymierzył karę łączną 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt III).

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się wobec oskarżonego D. J. w dniu 13 kwietnia 2021 r. (k. 233).

Kasację od tego wyroku na niekorzyść skazanego D. J. wniósł na zasadzie art. 521 § 1 k.p.k. Prokurator Generalny, który zaskarżył rozstrzygnięcie z pkt I orzeczenia i na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. oraz art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest:

1/ art. 413 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 1 k.p.k., polegające na błędnym wskazaniu kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie oskarżyciel zarzucił D. J. w pkt. I aktu oskarżenia, a następnie skazaniu go jedynie za popełnienie występku z art. 193 k.k. w sytuacji, gdy oskarżonemu zarzucono popełnienie czynu z art. 193 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i uznano go winnym zarzucanego mu przestępstwa, co w konsekwencji skutkowało rażącą obrazą art. 288 § 1 k.k. i art. 11 § 3 k.k. poprzez niezasadne pominięcie tych norm, które winny stanowić podstawę skazania i wymiaru kary;

2/ art. 410 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k. polegające na pominięciu wynikających z akt danych co do uprzedniej karalności oskarżonego D. J. i zaniechaniu wyjaśnienia wszystkich istotnych w tym zakresie okoliczności, w szczególności okresów odbywania przez niego kar pozbawienia wolności, co doprowadziło w efekcie do rażącej obrazą art. 64 § 1 k.k. poprzez niezastosowanie powyższej

normy w sytuacji, gdy zarzucany oskarżonemu czyn z art. 193 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., został popełniony w warunkach określonego w tym przepisie powrotu do przestępstwa.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części oraz rozstrzygnięcia o karze łącznej zawarte w pkt. III orzeczenia i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Elblągu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się być zasadna i to w sposób oczywisty, co uzasadniało jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie doszło do rażącego naruszenia wskazanych w zarzutach kasacyjnych przepisów prawa karnego procesowego. Przede wszystkim miało miejsce rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 413 § 1 pkt 4 i § 2 pkt 1 k.p.k. Nie może bowiem ulegać wątpliwości, że przyjęta ostatecznie przez Sąd I instancji w punkcie I wyroku kwalifikacja prawna przestępstwa z art. 193 § 1 k.k., nie oddaje całokształtu kryminalnej zawartości działania sprawcy, w porównaniu do ustaleń faktycznych Sądu oraz postaci zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu. W akcie oskarżenia wskazano bowiem, że opisany w nim czyn zabroniony wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 193 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. (k. 122-123). Tymczasem w pkt I komparycji orzeczenia mimo prawidłowego opisu zarzucanego czynu, w kwalifikacji prawnej wskazano jedynie art. 193 k.k., następnie w sentencji rozstrzygnięcia Sąd uznał D. J. za winnego „popełnienia zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu”, powielając kwalifikację prawną przestępstwa tylko z tego przepisu.

Dostrzegając tę pomyłkę, Sąd Rejonowy w pisemnym uzasadnieniu wyroku przyznał, że takie rozstrzygnięcie nie było jego zamiarem i podniósł - „Wdarcie się z użyciem siły i z uszkodzeniem mienia będzie jednocześnie realizowało ustawowe znamiona przestępstwa z art. 288 k.k. (niszczenie rzeczy pod warunkiem, że szkoda przekracza 500 zł, w przeciwnym wypadku będziemy mieli do czynienia z idealnym zbiegiem przestępstwa z art. 193 k.k. z wykroczeniem z art. 124 k.w.). Oskarżyciel prawidłowo zatem zakwalifikował zachowanie oskarżonego D. J.. Sąd

natomiast na skutek omyłki pisarskiej nie wskazał tego w kwalifikacji prawnej. Przedmiotowe zachowanie powinno zostać zatem zakwalifikowane jako występki z art 193 k.k. w zb. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.”.

Nie ulega więc wątpliwości, iż takie procedowanie w postaci zaniechania zakwalifikowania przypisanego czynu także z art. 288 § 1 k.k. (w zw. z art. 11 § 2 k.k.), skutkowało rażąco obrazą tego przepisu oraz art. 11 § 3 k.k. poprzez niezasadne pominięcie norm, które winny stanowić podstawę skazania i wymiaru kary. Uchybienie to, co oczywiste, miało istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją wyroku.

W niniejszej sprawie doszło również do rażącego naruszenia dalszych wskazanych w kasacji przepisów prawa karnego procesowego, to jest art. 410 k.p.k. i art. 366 § 1 k.p.k., polegającego na pominięciu wynikających z dokumentów danych co do uprzedniej karalności D. J.. W tym zakresie zaniechał Sąd wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności, zwłaszcza okresów odbytych przez oskarżonego kar pozbawienia wolności.

Z figurujących w aktach sprawy danych o karalności wynikało, że D. J. był w przeszłości wielokrotnie karany, a nadto dwukrotnie został wydany wobec niego wyrok łączny (k. 51 – 54, 96 – 105). Natomiast w protokole przesłuchania w charakterze podejrzanego podał, że w latach 2007-2009 i 2010-2016, odbywał kary pozbawienia wolności za różnego rodzaju przestępstwa. Pomimo posiadania takich informacji, Sąd nie uzyskał odpisów wyroków skazujących D. J. ani danych o odbytych przez niego karach, co było niezbędne do stwierdzenia ewentualnego istnienia recydywy, a więc zakwalifikowania zarzucanego mu czynu jako popełnionego w warunkach powrotu do przestępstwa określonego w art. 64 § 1 k.k.

Z analizy danych o karalności (znajdujących się w aktach sprawy na kartach 97-105) wynika, że na podstawie wyroku łącznego wydanego wobec D. J. przez Sąd Rejonowy w Elblągu w dniu 15 września 2016 r., w sprawie o sygn. akt II K 478/16, zostały utworzone dwa węzły kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarach: 3 lat i 6 miesięcy oraz 2 lat i 5 miesięcy. Natomiast, na podstawie załączonej do niniejszej kasacji Prokuratora Generalnego informacji Centralnego Zarządu Służby Więziennej z dnia 8 marca 2022 r. można stwierdzić, że w/w karę

łącną 2 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności skazany odbywał w okresie od dnia 2 lipca 2014 r. do dnia 25 listopada 2016 r. (k. 8v akt SN).

W skład tego węzła kary łącznej weszły kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami Sądu Rejonowego w Elblągu z dnia: 9 lutego 2011 r. (sygn. akt II K 1862/10) i 10 lutego 2011 r. (sygn. akt II K 1871/10), m.in. za popełnienie występku przeciwko mieniu, a więc przestępstw podobnych do czynu zabronionego (z art. 288 § 1 k.k.) zarzuconego w pkt I aktu oskarżenia w niniejszej sprawie. Przestępstwo z art 193 k.k. w zw. z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. zostało popełnione w dniu 4 sierpnia 2019 r., czyli w ciągu 5 lat od odbycia przez oskarżonego kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności za podobne przestępstwo umyślne, o ile - rzecz jasna – wcześniej był skazany za przestępstwo tego rodzaju na karę pozbawienia wolności przynajmniej w rozmiarze 6 miesięcy. W tej sytuacji nie można wykluczyć, że zaistniały przesłanki zastosowania w omawianym przypadku również kwalifikacji z art. 64 § 1 k.k. (k. 92-93 i 102-104). Zastrzec jednak należy, iż Sąd Najwyższy nie dysponuje pełną dokumentacją dotyczącą karalności skazanego D. J. oraz okresów odbytej przez niego kary pozbawienia wolności, lecz opierał się tylko na zawartych w aktach sprawy dokumentach. Takich pełnych ustaleń po zgromadzeniu dokumentów dokona dopiero Sąd I instancji.

W myśl art. 115 § 3 k.k. przestępstwami podobnymi są przestępstwa należące do tego samego rodzaju; przestępstwa z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użycia albo przestępstwa popełnione w celu osiągnięcia korzyści majątkowej uważa się za przestępstwa podobne. Przy tym o zaliczeniu dwóch albo większej liczby przestępstw do „tego samego rodzaju” decydują dobra prawne, przeciwko którym przestępstwa te były wymierzone. Jednorodziejowymi są przestępstwa wymierzone przeciwko dobrom prawnym tego samego rodzaju, niekoniecznie dobrom identycznym. Ponieważ wspólnym rodzajowym przedmiotem ochrony przepisów kryminalizujących zniszczenie mienia oraz przepisów kryminalizujących kradzież jest mienie, przestępstwa zniszczenia mienia oraz przestępstwa kradzieży są przestępstwami należącymi do tego samego rodzaju.

Rację ma zatem Prokurator Generalny, że przedstawione uchybienia Sądu Rejonowego w Elblągu miały charakter rażący i w sposób istotny wpłynęły na treść

wyroku. W rezultacie ich zaistnienia skazano bowiem D. J. (w pkt I orzeczenia) wyłącznie za przestępstwo z art. 193 k.k. w sytuacji, gdy podstawą wymiaru kary powinien być art. 288 § 1 k.k., co do którego ustawodawca przewidział sankcję w postaci kary pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, a więc wyższą niż została wymierzona skazanemu za występki z art. 193 k.k.

Obowiązkiem Sądu było nadto ustalenie, czy przestępstwo to zostało popełnione w warunkach art. 64 § 1 k.k., zaś potwierdzenie tego faktu powinno również zostać odzwierciedlone w opisie czynu i jego kwalifikacji prawnej. Należało więc przyjąć, że w efekcie tego uchybienia doszło do rażącej obrazu art. 64 § 1 k.k. poprzez brak ustaleń, czy zarzucany oskarżonemu czyn został popełniony w warunkach powrotu do przestępstwa w ujęciu tego przepisu.

W zaistniałej sytuacji, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego wniesioną na niekorzyść skazanego przed upływem terminu określonego w art. 524 § 3 k.p.k., na mocy art. 537 § 2 k.p.k., uchylił wyrok w zaskarżonej części, tj. jego pkt. I i przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Elblągu. Skutkowało to automatycznym rozwiązaniem kary łącznej, zatem zbędne było wydanie postulowanego w kasacji orzeczenia o uchyleniu rozstrzygnięcia ujętego w punkcie III zaskarżonego wyroku (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2021 r., II KK 29/21, LEX nr 3268777*). Rozpoznając ponownie sprawę Sąd weźmie pod uwagę powyższe wskazówki i w przypadku uznania winy oskarżonego w tym zakresie dokona właściwej kwalifikacji prawnej czynu zarzuconego w pkt I aktu oskarżenia, wymierzy zgodnie z ustawowymi kryteriami karę za to przestępstwo oraz odpowiednio określi łączną karę pozbawienia wolności. Sąd zgromadzi dokumentację dotyczącą uprzedniej karalności D. J. oraz okresów odbytej przez niego kary, celem ustalenia, czy zachodzą przesłanki do przyjęcia recydywy z art. 64 § 1 k.k.

r.g.

[ał]

